

JOANDOMENEC ROS

Rothera

La base anglesa de Rothera, amb la pista d'atterratge, tot un luxe en l'alta Antàrtida. Aquesta estació es troba situada en una petita península de l'illa Adelaida.

El 'Polastern' arriba a Rothera, la més moderna de les bases britàniques. Joandomènec Ros podrà observar una de les més completes instal·lacions de recerca antàrtica, a més de fer una visita al bar.

Espanya es va adherir el 1982 al Tractat Antàrtic, signat per una quarantena llarga de països que acordaren els usos pacífics de l'Antàrtida, la protecció del seu ambient i la prioritat de la recerca científica sobre qualsevol altra activitat. Des de llavors ha manifestat un interès per la recerca antàrtica, que es va materialitzar en el Pla Nacional Antàrtic, a la base Juan Carlos I (a l'illa Livingston) i en el vaixell oceanogràfic Hespèrides. Des de bon començament, dues persones van ser l'ànima de la recerca antàrtica espanyola, Antoni Ballester i Pepita Castellví. Puc donar fe de l'empenta extraordinària d'en Ballester i de les capacitats diplomàtiques i de gestió de la Pepita. Ambdós, ràpidament

agombolats per científics de tot Espanya, però amb una bona majoria de catalans, i amb l'ajuda de països que ja feien recerca antàrtica, van assolir el que molts es pensaven llavors que era una aventura boja, però que s'ha demostrat molt fructífera. El laboratori recentment instal·lat a la base Juan Carlos I porta el nom d'Antoni Ballester, al qual una feridura va obligar a retirar-se prematurament de la recerca.

A diferència dels espanyols, acabats d'arribar al continent blanc, els britànics tenen una llarguíssima tradició antàrtica. Britànics foren els primers exploradors i descobridors (Weddell, Ross i Bruce, escocesos; Bransfield, Biscoe i Scott, anglesos; Shackleton, irlandès), i el British Antarctic Territory és un dels més antics dels sectors del "pastís antàrtic" (que se superposa totalment o parcialment amb els "talls" que en reclamen Xile i l'Argentina). Deixant de

banda per un moment el que pugui haver-hi de política expansiva en l'activitat del govern britànic o dels altres països, tots ells signataris del Tractat Antàrtic però amb reclamacions territorials formals, el British Antarctic Survey (BAS) és una de les organitzacions governamentals més actives pel que fa recerca antàrtica i és referència obligada en pràcticament tots els camps de la ciència.

Aquesta es realitza des de la mitja dotzena d'estacions antàrtiques que els anglesos tenen en el seu sector; la més moderna de les quals és Rothera, que fa poc ha rebut el personal i les dependències d'una base més antiga, Signy, que ha estat desballestada. Hem arribat de bon matí a Rothera, on el Polarstern ha de lliurar benzina d'aviació i més vitualles. El dia gris, ventós i fred, no ens ha deixat que de bell antuvi ens adonéssim de la bellesa del lloc, però a mesura que avançava el dia, la boira de primer i els núvols després s'han anat difuminant, i finalment hem pogut gaudir de l'espectacle d'un paisatge enlluernador i magnífic en tota la seva grandiositat.

Hi havia previst que la gent a bord del Polarstern desembarqués, i la gent de Rothera embarqués, mitjançant una de les *zodiacs* angleses, però aviat ha calgut renunciar-hi perquè el vent acumulava gel a la platja de còdols on havíem de saltar a terra, cosa que impedia el desembarcament (mullar-se els peus a l'Antàrtida és extremadament perillós). Els dos helicòpters han començat a fer de llançadores per salvar una distància (la que hi ha entre el vaixell i el moll) d'una desena de metres.

El dia ha començat malament per a mi. M'esperava a l'*helideck* amb una dotzena de persones per pujar a l'helicòpter, i quan aquest ha arribat des de terra el fortíssim remolí d'aire que ha aixecat m'ha arrencat la gorra d'explorador antàrtic de la qual estava tan orgullós i l'ha feta volar ben lluny del vaixell. Ha anat a parar a l'aigua, a pocs metres d'un illot on hi ha un harem de llops fins.

La base anglesa es troba situada en una petita península de l'illa

Adelaida, que s'obre a la badia Marguerite, a l'istme de la qual han construït una curta pista d'aterratge per a avions de transport de tipus Hèrcules. A tots els espanyols l'emplaçament ens recorda Gibraltar, tret que el "penyal" és aquí substituït per una gelera imponent (sobre la qual l'helicòpter ha fet una remuntada impressionant), i la "badia", per un cementiri d'icebergs més impressionant encara, per on s'endinsa la pista d'aterratge.

Els paràsits grans i els corbs marins imperials volen a quatre passes mentre ressegueixo la pista d'aterratge i m'acosto als icebergs ancorats al fons de la badia. Són petits, comparats amb les enormes moles tabulars que es formen a les plataformes de gel, i desgastats pel sol i el vent, amb formes capricioses. En alguns floes immòbils sobre les aigües tranquil·les, foques cranqueres i de Weddell s'assolellen mentre agafen forces per a les capbussades nocturnes.

En la base hi ha una sèrie de barraques de fusta i de contenidors que alberguen els habitacles, els tallers i els laboratoris, i el típic parc de vehicles antàrtics especials. Un enorme hangar i un moll d'atracament completen les instal·lacions que poden donar acollida a més d'un centenar de persones, encara que actualment només n'hi hagi una cinquantena. Fem un recorregut guiat de les instal·lacions i ens sorprenen agradablement els laboratoris, on es desenvolupen línies de recerca en química atmosfèrica, radiació UV, fisiologia vegetal i biologia marina. L'"aquari" de Rothera (un dels laboratoris, ple de tancs amb circulació contínua d'aigua) és impressionant; hi ha una centena d'espècies de peixos i invertebrats, aportades pels investigadors, que han fet unes quatre-centes immersions aquest últim any: més d'una immersió per dia en aigües amb temperatura sota zero és un bon rècord. Puc veure per primera vegada, vius i ufanosos, molts dels animals que al vaixell ens arriben aixafats i enfangats en els estris de mostratge.

Es clar que els qui hem baixat a terra volíem fer el tafaner a la base

anglesa i passejar una mica pels seus pintorescos contorns. Però, què hi venia a fer el personal de la base, al Polarstern, a part satisfer, com nosaltres, la curiositat? Doncs a utilitzar la piscina i la sauna (a més de visitar el bar del vaixell, on podien beure una copa gratis)! Una vintena llarga de persones de les cinquanta que hi ha ara a la base s'han passat gairebé tot el dia gaudint d'un luxe que la seva estació no té —que en poden ser de bàsiques, les necessitats dels éssers humans, en aquests indrets inhòspits i apartats de la civilització!

Una de les atraccions de Rothera és una cova excavada en el gel de la gelera, en què hi ha un Bavarian Bar. Els estadants estivals de la base anglesa van tan recreats del sol i del vent com els *überwinterer* de Neumayer, però contrasten amb

aquests per una certa deixadesa en el vestir, si el comparem amb els vestits seriatos dels alemanys, per uns cabells llarguíssims i descurats i per una aparent resistència al fred i al vent que no deixa d'admirar-me, encara que entenc que uns mesos d'aclimatació poden fer miracles en la fisiologia humana.

Si aquesta gent que passa dos o tres mesos de l'estiu austral a Rothera passegen sota el vent amb l'única protecció d'uns pantalons primis i un jersei, quan jo em pelo de fred dins la meua impedimenta polar, quina aclimatació no deuen tenir els *überwinterer* després d'haver suportat l'hivern antàrtic?

Dalt, un dels molts icebergs vells del cementiri d'icebergs de Rothera. Baix, la gelera que domina Rothera.

Joandomènec Ros

La setmana vinent: Qüestions territorials

JOANDOMÈNEC ROS

